

ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА
доктора економічних наук, професора
Тульчинської Світлани Олександрівни
на дисертаційну роботу Руденко Миколи Вікторовича
«Управління економічною безпекою будівельних підприємств»,
подану на здобуття наукового ступеня
доктора філософії за спеціальністю 073 Менеджмент

Актуальність обраної теми дисертаційного дослідження

Ефективність економічної діяльності будівельних підприємств пов'язана із забезпеченням економічної безпеки національної економіки. Результати діяльності будівельних підприємств, а саме побудовані житлові та нежитлові будинки та інженерні споруди мають соціальну значущість для суспільства. Ситуації, коли діяльність будівельного підприємства припиняється із-за різних причин не є винятком, проте таку неприємну, як для працівників підприємства так і для споживачів будівельної продукції ситуацію, можна попередити, якщо будівельне підприємство буде відслідковувати стан, прогнозувати та управляти своєю економічною безпекою. Дослідженню різних аспектів економічної безпеки на різних ієрархічних рівнях економіки присвячено багато праць вчених, проте аспектам управління економічною безпекою будівельних підприємств присвячена обмежена кількість праць вчених, що робить тему актуальною. Також актуальність теми дисертації обґрунтована тим чинником, що в Україні буде відбуватися період післявоєнного відновлення, у якому роль будівельних підприємств є значною.

Дисертація виконана відповідно до тематики науково-дослідних робіт Національного університету «Чернігівська політехніка», зокрема, «Модернізаційні засади сталого розвитку регіонів України в умовах децентралізації владних повноважень» (номер державної реєстрації

0117U004541), «Удосконалення механізмів реалізації функції державного управління та місцевого самоврядування в умовах адміністративної реформи: регіональний зріз» (номер державної реєстрації 0113U003163).

***Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і
рекомендацій, їх достовірність***

Ознайомлення зі змістом дисертації дає підстави стверджувати, що наукові положення, висновки і рекомендації, викладені в дисертаційній роботі у сукупності вирішують важливе наукове завдання – поглиблення теоретико-методичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо управління економічною безпекою будівельного підприємства. Теоретико-методичні положення, методичні рекомендації і висновки, сформульовані дисертантом, є достовірними. Дисертаційна робота має логічну побудову, її автор системно підійшов до постановки проблеми, формулювання завдання, обрав влучні методи та прийоми дослідження.

Обґрунтованість наукових результатів, висновків і рекомендацій забезпечується використанням загальнонаукових в спеціальних методів наукового пізнання, фундаментальних положень сучасної економічної теорії, сукупності наукових підходів, зумовлених метою та завданнями дисертації. При проведенні дисертаційного дослідження використано наступні методи: монографічний, аналізу та синтезу, системний та діалектичний підходи, порівняння та узагальнення, групування та систематизації, графічного, схематичного та табличного способів зображення, економіко-математичні та статистичні методи, економіко-математичного моделювання, прогнозування та метод сценаріїв. Основні положення та висновки дисертації мають достатній рівень апробації, доповідалися і одержали схвалення на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Наукова новизна одержаних результатів

Основними здобутками, що становлять наукову новизну дисертаційного

дослідження є такі. В дисертації *вперше* розроблені науково-концептуальні положення управління системою економічної безпеки будівельного підприємства, на основі якої запропонована покрокова модель оцінювання сучасного стану такої системи, що базується на застосуванні методології системного підходу та передбачає вивчення поточної ситуації економічної безпеки відповідно до кожного з виокремлених функціоналів системи безпеки на основі обґрунтування системи нормованих одиничних показників, визначення інтегрального показника рівня економічної безпеки та побудові форсайту;

удосконалено:

- методичний підхід щодо оцінювання рівня економічної безпеки будівельного підприємства який передбачає розрахунок інтегрального показника рівня економічної безпеки у кількісному та якісному вимірах, за виділеними функціоналами, який, на відміну від усталених методичних підходів, дозволяє актуалізувати особливості функціонування конкретного будівельного підприємства у сучасних умовах господарювання;

– наукові засади оцінювання ефективності управлінських рішень щодо забезпечення економічної безпеки будівельних підприємств, які, на відміну від проаналізованих, враховують підхід до ідентифікації «критичних точок» будівельного підприємства, що дозволяє у свою чергу сформулювати відповідні заходи та за рахунок їх вчасного впровадження зменшити економічну вразливість будівельного підприємства;

– наукові положення щодо розробки та використання базових моделей управління системою економічної безпеки будівельних підприємств, які, на відміну від усталених, базуються запропонованій схемі процесу прийняття управлінського рішення про впровадження стратегії безпечного розвитку будівельного підприємства, що враховує особливості функціонування будівельних підприємств та концептуальний, функціональний та організаційний контекст моделі управління економічною безпекою будівельного підприємства;

– методичний інструментарій кваліметричного розрахунку рівня економічної безпеки за виділеними функціональними складовими: фінансово-інвестиційна, техніко-технологічна, управлінська, кадрова, інформаційна, інноваційна, інтерфейсна, нормативно-правова та силова, який, на відміну від існуючих, враховує особливості функціонування будівельних підприємств, базується на системі одиничних показників-індикаторів визначення рівня функціональних складових та містить алгоритм розрахунку інтегрального показника рівня економічної безпеки будівельного підприємства у кількісному та якісному вимірах;

дістали подальшого розвитку:

– дефініційний зміст сутності понять «система економічної безпеки будівельного підприємства», «управління економічною безпекою підприємства», що реалізовано на основі детального розгляду сутності забезпечення стабільного економічного стану будівельного підприємства, обумовленого достатнім рівнем ефективності використання наявних ресурсів підприємства за рахунок його адаптації до зовнішніх умов та ефективної протидії можливим загрозам з метою реалізації обраної стратегії діяльності;

– систематизація зовнішніх та внутрішніх чинників, які впливають на економічну безпеку будівельного підприємства, що дало можливість поглибити прикладні засади розробки адаптивної стратегії його подальшого розвитку з урахуванням сучасної економічної ситуації;

– методичний підхід до вибору стратегії розвитку будівельних підприємств на засадах економічної безпеки з урахуванням умов їх діяльності в залежності від сучасного стану економічної безпеки будівельного підприємства та її функціональних складових, які потребують уваги з точки зору прийняття управлінських рішень;

– методичний підхід щодо здійснення прогнозу рівня економічної безпеки будівельного підприємства на короткостроковий період часу на основі сценарного підходу за допомогою комп'ютерного програмного забезпечення Statgraphics XVIII Centurion.

Практичне значення результатів дослідження

Основні наукові положення дисертаційної роботи доведено до рівня практичних рекомендацій і науково-методичних підходів. Головні висновки та пропозиції, отримані в результаті дослідження, можуть бути використані у практичній діяльності будівельних підприємств, а також в управлінській діяльності органів місцевого самоврядування.

Зокрема матеріали дисертаційного дослідження використані у практичній діяльності Узинської міської ради Білоцерківського району Київської області та у роботі будівельних підприємств: ТОВ «ТЕТРИС БУД», ТОВ «ГРІН ТРЕЙДІНГ», ТОВ «УКБУД Козак».

Теоретичні результати проведеного дослідження використано в освітньому процесі фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка під час розроблення та викладання навчальних дисциплін «Менеджмент», «Економіка підприємства», «Основи підприємництва та менеджменту».

Повнота викладення результатів дослідження в опублікованих працях

За результатами дослідження опубліковано 15 наукових праць, з них: дві статті у виданнях, що індексуються у наукометричній базі Web of Science, один підрозділ у колективній монографії, сім статей – у наукових фахових виданнях України, одна з цих статей проіндексована у НМБД Web of science, п'ять публікацій – у матеріалах наукових конференцій. Загальний обсяг публікацій склав 36,94 ум. друк. арк., з яких автору належить 5,95 ум. друк. арк.

Автором дотримані вимоги п. 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, щодо кількості публікацій, відповідності опублікованих результатів тим, що містяться у дисертації, апробації її основних положень.

Дотримання принципів академічної доброчесності

За результатами аналізу представлених матеріалів не встановлено фактів порушення академічної доброчесності. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, є достатнім.

Висновки та пропозиції, що викликають певні сумніви, зауваження на окремі суперечності та можуть слугувати підґрунтям дискусії під час захисту дисертації

Оцінюючи представлену дисертаційну роботу в цілому позитивно, слід зазначити дискусійні положення та висловити наступні зауваження.

1. На рис. 1.1 (с. 35) наведено схематичне зображення системи конкурентної розвідки будівельного підприємства. Вважаю, що зображення цієї системи у схематичному вигляді є недостатнім, доцільно надати пояснення, яким чином ця система вбудована у систему економічної безпеки будівельного підприємства.

2. На рис. 1.5 (с. 49) наведена узагальнена схема процесу прийняття рішення про впровадження стратегії безпечного розвитку будівельного підприємства. Із наведеного алгоритму незрозуміло яким чином на основі розрахунку прогностного значення інтегрального показника рівня економічної безпеки будівельного підприємства з урахуванням впровадження заходів відбувається процес визначення пріоритетного варіанта розвитку будівельного підприємства в сучасних умовах функціонування за умов досягнення достатнього рівня економічної безпеки. Схема процесу прийняття рішення щодо впровадження стратегії потребує додаткового пояснення у тексті дисертації.

3. На рис. 1.6 (с. 50) автором наведений алгоритм оцінки ефективності управління економічною безпекою будівельного підприємства. У наведеній схемі алгоритму автором визначено параметри вибору при прийнятті управлінських рішень такі як «достатня ефективність» та «недостатня ефективність». Проте в тексті дисертації немає пояснень, що саме слугує

критерієм достатності ефективності при оцінці фактичних результатів реалізації комплексу заходів протидії загрозам.

4. На рис. 2.3 (с. 72) наведено динаміку обсягу будівельних робіт у вартісному виразі. За наведеним графіком можна спостерігати позитивну тенденцію щорічного зростання обсягів будівельних робіт. Доцільно було навести динаміку обсягів будівельних робіт у натуральному вимірі, чи дійсно обсяги будівництва щорічно зростають або, навпаки, зменшуються. На нашу думку, про зменшення обсягів будівельних робіт наводить інформація, яка наведена на рис. 2.8 щодо значного зменшення обсягів нового будівництва навіть у передвоєнний 2021 рік.

5. При проведенні прогнозування розвитку будівельних підприємств, на наш погляд, потрібно було врахувати шкоду та руйнування, що спричинені воєнними діями на території України, зміни у чисельності населення, що викликані тимчасовим переміщенням осіб, а також зміни вартісної складової будівництва.

Наведені зауваження та дискусійні положення не знижують загальної теоретичної та практичної значущості, обґрунтованості та достовірності основних положень дисертації.

Загальна оцінка роботи та її відповідність встановленим вимогам

Дисертаційна робота Руденко Миколи Вікторовича «Управління економічною безпекою будівельних підприємств» є завершеним, цілісним науковим дослідженням, виконана на актуальну тему, містить положення наукової новизни та має теоретичне та практичне значення.

Дисертація за змістом, структурою, обсягом та оформленням дисертаційна робота відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (зі змінами) та Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19 травня 2023 року

№ 502 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань підготовки та атестації здобувачів наукових ступенів», та змін до Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор – Руденко Микола Вікторович заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 073 «Менеджмент».

Офіційний опонент:

завідувачка кафедри економіки і підприємництва

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут

імені Ігоря Сікорського»,

доктор економічних наук, професор

Світлана ТУЛЬЧИНСЬКА

Вчений секретар:

Національного технічного університету

України «Київський політехнічний інститут

Імені Ігоря Сікорського»

Валерія ХОЛЯВКО